

Sanktionerne i Rusland rammer de fattige

Børsen den 10 mars 2022

Efter Ruslands overfald på Ukraine er Vesten overraskende rykket sammen om økonomiske sanktioner. Idéen bag sanktioner er enkel: At ramme både almindelige borgere og eliten økonomisk, så det siddende styre bliver tilstrækkeligt upopulært og kan væltes.

Men årtiers erfaringer fra amerikanske sanktioner mod Cuba og international forskning viser, at økonomiske sanktioner langt fra er så effektive, som politikere påstår.

Sanktioner er først og fremmest stumpe våben, der ikke blot er dyre for det sanktionerede land, og dem der sanktioneres, men ofte rammer almindelige mennesker og de fattige.

En del af den nyeste viden kommer fra den tidligere Aarhus-ph. d. Sylvanus Kwaku Afesorgbors (University of Guelph) samarbejde med Renuka Mahadevan (University of Queensland), der både så på den overordnede økonomiske skade og fordelingen af den.

I forskning fra 2016 pegede de på, at en række sanktioner enten slet ikke rørte den økonomiske elite i samfundet, eller endda måske gavnede dem.

Den samme konklusion nås i forskning fra Fernando González fra i år, der viser, hvordan økonomiske sanktioner mod militærstyrer i Latinamerika primært har ramt almindelige mennesker. I gennemsnit giver sanktionerne et væksttab på 0,6 pct. pr. år og en stigning i uligheden, der indikerer at fattigere indbyggere lider væsentligt større tab.

Mens både handelssanktioner og finansielle sanktioner rammer bredt, ligger heri også forklaringen på, at de ofte er virkningsløse mod diktaturer som Rusland. Som Sylvanus Afesorgbor understregede forleden sammen med Peter van Bergeijk, havde sanktionerne efter Ruslands invasion af Krim i 2014 ikke nogen effekt.

Dem, der bærer de økonomiske konsekvenser - almindelige borgere i Rusland - og dem, der tager de politiske beslutninger, er to separate grupper.

Skulle sanktioner have haft effekt, burde de have været importsanktioner, der rammer den politiske elite direkte gennem dens ejerskab af virksomheder og aktier, og ikke finansielle tiltag eller andre handelsbegrænsninger, som det er alt for let for eliten at omgå.

Rusland har endda investeret i yderligere beskyttelse af sin økonomi mod sanktioner siden da. Staten har for eksempel udviklet SPFS-systemet, der til dels kan erstatte Swift og dermed tage brodden af mange finansielle sanktioner.

Den forsøger også at gøre sig økonomisk mere uafhængige af vestlige lande gennem både hjemlig importsubstituerende industri og et noget stormfuldt industrisamarbejde med Kina omkring blandt andet passagerfly.

På den ene side virker sanktionerne således stadig mindre, selvom de er dyre for Vesten. På den anden side kan vi læne os tilbage og se på, mens Putin-regimet begiver sig ned ad den økonomisk-politiske vej, der ødelagde Latinamerika fra 1930'erne og de næste 50 år. Det er enorme omkostninger til ingen verdens nytte.

Christian Bjørnskov